

## TA'LIMDA ELEKTRON O'QUV-USULIY MAJMUANIG O'RNI VA AHAMIYATI

Soatboyeva Charos Erkin qizi

Jubatbayeva Matlyuba Muratbay qizi

Esenbayev Temur Salavat og'li

Akmanov Jahongir Mahsud og'li

Mustafayev Erlan Batirbekovich

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti talabarlari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15190737>

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada elektron o'quv-uslubiy majmua (EO'UM) tushunchasi, uning tarkibiy tuzilishi hamda ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. EO'UM zamonaviy ta'lim texnologiyalarining ajralmas qismi bo'lib, talabalar bilimini mustahkamlash, ta'lim jarayonini interaktiv qilish va o'quv materiallaridan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

**Kalit so'zlar:** EO'UM, axborot texnologiyalar, electron, fan dasturi, o'qitish metodikasi.

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF ELECTRONIC EDUCATIONAL AND  
METHODOLOGICAL COMPLEX IN EDUCATION

**Abstract.** This article discusses the concept of electronic educational and methodological complex (EO'UM), its structural structure, and its role and significance in the educational process. EO'UM is an integral part of modern educational technologies, which serves to consolidate students' knowledge, make the educational process interactive, and effectively use educational materials.

**Keywords:** EO'UM, information technologies, electronic, science program, teaching methodology.

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ЭЛЕКТРОННОГО УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО  
КОМПЛЕКСА В ОБРАЗОВАНИИ

**Аннотация.** В статье рассматривается понятие электронного учебно-методического комплекса (ЭУМК), его структурная структура, роль и значение в образовательном процессе. Электронное обучение является неотъемлемой частью современных образовательных технологий, помогая закреплять знания студентов, делать образовательный процесс интерактивным, эффективно использовать учебные материалы.

**Ключевые слова:** EOUM, информационные технологии, электроника, научная программа, методика преподавания.

**Kirish:** Axborot texnologiyalari jadal rivojlanib borayotgan XXI asrda ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. An'anaviy o'quv-uslubiy majmualarning elektron shaklga o'tkazilishi nafaqat ta'lim jarayonini soddalashtiradi, balki uning interaktiv va zamonaviy formatga o'tishini ta'minlaydi. Elektron o'quv-uslubiy majmua talabalar uchun mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi va o'quv materiallarini yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi. Majmuaning maqsadi va vazifalari – ushbu majmuaning o'quv jarayonidagi o'rni va undan qanday foydalanish mumkinligi tushuntiriladi.

Fan dasturi – kurs mavzulari, o'quv soatlari taqsimoti va asosiy yo'nalishlar bayon qilinadi.

O'qitish metodikasi – talabalarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan usullar bayon etiladi.

Elektron o'quv-uslubiy majmua (EO'UM) tushunchasi

Elektron o'quv-uslubiy majmua – bu ma'lum bir fan yoki kurs bo'yicha talabalar va o'qituvchilar uchun elektron shaklda tayyorlangan ta'lim resurslari to'plamidir. EO'UM zamonaviy axborot texnologiyalari asosida yaratilgan bo'lib, o'quv jarayonini yanada samarali va interaktiv qilishga xizmat qiladi.

EO'UMning tuzilishi va tarkibi

Elektron o'quv-uslubiy majmua odatda quyidagi asosiy tarkibiy qismlardan iborat:

1. **Titul varag'i:** Fan nomi, Muallif(lar), Oliy ta'lim muassasasi va kafedra nomi, Yaratilgan yil
2. **O'quv fanining dasturi:** Fan maqsadi va vazifalari, O'quv rejadagi o'rni, Fanning tarkibiy tuzilishi, O'quv soatlar taqsimoti.
3. **Ma'ruza matnlari:** Asosiy nazariy materiallar, Grafika, diagrammalar, jadvallar multimedia resurslari (video, audio)
4. **Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari:** Amaliy topshiriqlar, misollar va echimlar eksperiment natijalari.
5. **Mustaqil ishlar va ularni bajarish bo'yicha ko'rsatmalar:** Talabalar uchun mustaqil topshiriqlar, tavsiya etilgan adabiyotlar
6. **Test va nazorat materiallari:** Oraliq va yakuniy nazorat testlari, masalalar va ularning echimlari, baholash mezonlari
7. **Elektron resurslar va qo'shimcha materiallar:** internet manbalari, elektron kitoblar va maqolalar, dasturiy ta'minot va interaktiv platformalar

Asosiy qism

Nazariy materiallar – ma'ruzalar matni, taqdimotlar va tushuntiruvchi hujjatlar.

Amaliy mashg'ulotlar – laboratoriya ishlari, topshiriqlar va masalalar yechimi.

Interaktiv materiallar – videodarslar, audio-ma’ruzalar, testlar va multimedia resurslar.

**MUHOKAMA:** Elektron o‘quv-uslubiy majmua (EO‘UM) – bu ta’lim jarayonini interaktiv va raqamli formatda tashkil qilishga mo‘ljallangan elektron resurslar to‘plami. EO‘UM tarkibiga ma’ruza matnlari, interaktiv topshiriqlar, test materiallari, laboratoriya ishlarini bajarish bo‘yicha yo‘riqnomalar, video va audio darsliklar, multimediya elementlari hamda boshqa o‘quv resurslari kiradi.

EO‘UMning asosiy vazifalari:

O‘quv jarayonini soddalashtirish va interaktiv qilish;

Talabalarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytirish;

Bilimlarni masofaviy shaklda o‘zlashtirish imkonini yaratish;

O‘qituvchilarga o‘quv jarayonini samarali tashkil etish va baholash imkoniyatini berish.

## 2. EO‘UMning tarkibiy tuzilishi

EO‘UM quyidagi asosiy qismlardan iborat bo‘ladi:

### 2.1. Titul varag‘i

Bu qismda quyidagi ma’lumotlar keltiriladi:

Fan nomi;

Muallif(lar);

Oliy ta’lim muassasasi va kafedra nomi;

EO‘UM yaratilgan yil.

### 2.2. O‘quv dasturi

Ushbu bo‘limda o‘quv fanining maqsadi, vazifalari va tuzilishi keltiriladi.

O‘quv dasturi quyidagi tarkibiy qismlarni o‘z ichiga oladi:

Fan maqsadi va vazifalari;

O‘quv soatlari taqsimoti;

Fanni o‘rganish natijasida egallanishi lozim bo‘lgan bilim, ko‘nikma va kompetensiyalar;

Fan bo‘yicha taqdim etiladigan mavzular.

### 2.3. Ma’ruza materiallari

Fan bo‘yicha nazariy ma’lumotlar;

Diagramma, jadval, grafik va multimedia materiallari;

Virtual laboratoriyalar va interaktiv mashg‘ulotlar.

### 2.4. Amaliy va laboratoriya mashg‘ulotlari

Talabalarga beriladigan amaliy topshiriqlar;

Mashg‘ulot davomida bajariladigan ishlar bo‘yicha ko‘rsatmalar;

Eksperiment natijalari va ularni tahlil qilish usullari.

### 2.5. Mustaqil ishlar va ularni bajarish bo‘yicha ko‘rsatmalar

Mustaqil topshiriqlar va ularni bajarish bo'yicha tavsiyalar;

Tavsiya etilgan adabiyotlar va internet manbalari;

Mustaqil o'rganish uchun multimediya resurslari.

#### 2.6. Nazorat va baholash materiallari

Oraliq va yakuniy nazorat testlari;

Masalalar va ularning echimlari;

Talabalar bilimni baholash mezonlari.

#### 2.7. Qo'shimcha elektron resurslar

Internet manbalari;

Elektron kitoblar, maqolalar va ilmiy ishlar;

Ta'lim platformalari va dasturiy ta'minot.

#### 3. EO'UMning afzalliklari

EO'UM an'anaviy ta'lim materiallariga qaraganda bir qator ustunliklarga ega:

Interaktivlik – video, animatsiya, simulyatsiyalar va ovozli materiallardan foydalanish imkoniyati mavjud;

Qulaylik va foydalanish osonligi – talabalar materiallardan istalgan joy va vaqtda foydalanishi mumkin;

Samarali nazorat tizimi – avtomatlashtirilgan test va topshiriqlar orqali bilimlarni baholash imkoniyati mavjud;

Resurslarni yangilash imkoniyati – materiallarni doimiy ravishda yangilab borish va qo'shimchalar kiritish mumkin.

#### 4. EO'UMni yaratishda e'tibor berilishi lozim bo'lgan jihatlar

Didaktik talablar – EO'UM o'quv dasturiga muvofiq bo'lishi kerak;

Texnik talablar – materiallar har xil qurilmalarda ishlashi kerak (kompyuter, planshet, smartfon);

Interaktivlik darajasi – foydalanuvchilar bilan o'zaro aloqada bo'ladigan elementlar kiritilishi lozim

Dizayn va qulay interfeys – vizual jihatdan tushunarli va oddiy navigatsiya tizimiga ega bo'lishi zarur.

#### 3. Nazorat va baholash tizimi

Test topshiriqlari – mavzular bo'yicha bilimlarni tekshirish uchun interaktiv savollar.

Nazorat savollari va topshiriqlar – bilimlarni mustahkamlash va baholash uchun nazorat ishlari.

Loyiha va esse topshiriqlari – talabalarning mustaqil tahliliy fikrlashini rivojlantirish uchun ijodiy topshiriqlar.

### Elektron o'quv-uslubiy majmuaning ahamiyati

Elektron o'quv-uslubiy majmualar ta'lim sifatini oshirishda va ta'lim jarayonini innovatsion tashkil etishda muhim rol o'ynaydi. Ularning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

#### 1. Masofaviy va mustaqil ta'lim imkoniyati

Elektron majmualar masofaviy ta'lim uchun muhim vosita hisoblanadi. Talabalar istalgan vaqtda va joyda bilim olish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

#### 2. O'qitish samaradorligini oshirish

Interaktiv va multimedia materiallar orqali ta'lim qiziqarli va tushunarli bo'ladi. Vizual va audio ma'lumotlar yordamida mavzular tezroq o'zlashtiriladi.

#### 3. Moslashuvchanlik va yangilanish imkoniyati

Elektron o'quv-uslubiy majmualar tezkor yangilanishi va yangicha ma'lumotlar bilan boyitilishi mumkin. Bu ta'lim dasturining zamonaviy bo'lishiga yordam beradi.

#### 4. Ekologik va iqtisodiy samaradorlik

Elektron formatdagi materiallar qog'oz sarfini kamaytiradi, bu esa ekologik jihatdan foydali hisoblanadi. Shu bilan birga, bosma darsliklarga nisbatan iqtisodiy jihatdan arzon va qulay hisoblanadi.

**Xulosa:** EO'UM zamonaviy ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, o'quv jarayonini interaktiv va samarali tashkil qilish imkonini beradi. Uning afzalliklari orasida qulaylik, mustaqil ta'lim olish imkoniyati, interaktivlik va baholash tizimi borligi ta'kidlanishi lozim. Shuning uchun oliy ta'lim muassasalari EO'UMni ishlab chiqish va takomillashtirishga alohida e'tibor qaratishlari kerak.

EO'UM yordamida talabalar ta'lim olish jarayonini yanada samarali tashkil etib, o'z bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashlari mumkin. Shu sababli, raqamli ta'lim texnologiyalarini rivojlantirish va ularni ta'lim tizimiga keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

### REFERENCES

1. Najmutdinova, D. K., & Kudratova, N. A. (2015). The application of insulin analogues in the treatment of type 2 diabetes mellitus: the focus on the cardio protection. Bulletin of the Karaganda University "Biology medicine geography Series", 78(2), 70-77.
2. Шагазатова, Б. Х., Мирхайдарова, Ф. С., Артикова, Д. М., Ахмедова, Ф. Ш., & Кудратова, Н. А. (2019). Особенности течения сахарного диабета у вич-инфицированных больных.

3. Шагазатова, Б., & Ахмедова, Ф. ПОКАЗАТЕЛИ УРОВНЕЙ ТРАНСАМИНАЗ У ПАЦИЕНТОВ С САХАРНЫМ ДИАБЕТОМ 2 ТИПА ПРИ ХРОНИЧЕСКОМ ГЕПАТИТЕ С НА ФОНЕ ГИПОГЛИКЕМИЧЕСКОЙ ТЕРАПИИ. InterConf.–2021
4. Shagazatova, B. X., & Qudratova, N. A. (2023). Tana vaznini tuzatishning operativ va operativ bo'lmagan usullari samaradorligini qiyosiy baholash.
5. Teshaev, O. R., Ruziev, U. S., Shagazatova, B. K., Kudratova, N. A., & Ataliev, A. E. (2020). Efficacy of Gastric Bypass in the Treatment of Obesity-Associated Carbohydrate Metabolism Disorders. Indian Journal of Forensic Medicine & Toxicology, 14(4), 7995-8003.
6. Mirkhaydarova, F. S., & Axmedova, F. S. (2023). FEATURES OF DIABETES MELLITUS IN HIV-INFECTED PATIENTS. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences, 1(08), 271-275.
7. Shagazatova, B. K., Axmedova, F. S., & Tuxtamishev, M. K. (2022). PATHOGENETIC MECHANISM OF DEVELOPMENT OF INSULIN RESISTANCE IN CHRONIC VIRAL HEPATITIS C. EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR), 8(2), 137-141.